

PROTIV KULTURNE DOSADE

Kultura u malim sredinama

Organizator projekta: **Balkankult Fondacija**

Partneri: **Domovi kulture, kulturni centri, muzeji i galerije u više od 25 manjih gradova**

Programi: **Preko 50 programa iz oblasti filma, vizuelnih umetnosti, etnografije, fotografije, literature, muzike i dizajna** (lista se tokom realizacije stalno dopunjava)

Ključne reči: **kulturni život, mladi, lokalna sredina, međunarodna kulturna saradnja, efikasnost, partnerstvo**

Opis projekta

Bogatiji i raznovrsniji kulturni život lokalnih zajednica predstavljanjem umetničkih sadržaja nastalih u drugim prostorima preduslov je kvalitetnog života građana tih sredina. U suprotnom, nestankom atraktivnosti za stalni boravak lokalne sredine izgubiće mladost i intelektualni kapital. Posledice se direktno manifestuju u privrednim, obrazovnim i socijalnim potencijalima tih sredina. Ovo je jedan od glavnih razloga zašto je neophodno sprovesti decentralizaciju kulturnih programa. To je i preduslov društvenog, ekonomskog i moralnog oporavka celoga društava, kao i uslov uspostavljanja partnerskih odnosa sa drugim sredinama kako u našoj državi tako i na međunarodnom planu. Na to upućuju i zvanični akti Saveta Evrope!

U širem kontekstu **decentralizacija kulture** je nezaobilazni činilac da se u procesima globalizacije (agresivnosti industrija zabave), ma šta to značilo, održi i razvije kulturna različitost, koja je nesumnjivo uslov i podsticaj ispoljavanju kreativnih sposobnosti građana i unapređenja njihovog kulturnog identiteta.

U cilju obogaćivanja kulturnih sadržaja lokalnih sredina u Srbiji fondacija Balkankult je razvila kulturne programe međunarodnog sadržaja koje nudi lokalnim domovima kulture, kulturnim centrima, muzejima i galerijama.

Međunarodna kulturna saradnja je veoma skupa - od troškova autorskih prava, prevoda, koordinacije, prevoza, do štampanih materijala (programi, plakati). Svi ovi troškovi ne mogu biti isplativi ako se program organizuje samo za jedno prikazivanje. Lokalni partneri nemaju dovoljno stručnih ni finansijskih mogućnosti da samostalno organizuju ovakve programe. S obzirom na to da većina institucija kulture prihod ostvaruje iz budžeta (javni rashodi) za njih je to ozbiljan i često neracionalan trošak.

Zato ovakav pristup kulturnim programima, posebno međunarodnim, ujedno znači i **efikasno** i **racionalno** trošenje **budžetskih sredstava**. Za lokalnu sredinu ovo je jedinstveno povoljna prilika da se uključe u međunarodnu kulturnu saradnju i obogate kulturni život u svojoj sredini. Značaj međunarodnih projekata nije samo u otkrivanju i upoznavanju drugih kultura, već i u otvaranju naše zemlje prema Evropi i svetu.

Ponuđeni programi imaju izuzetno **visok umetnički nivo** i predstavljaju rezultat međuregionalne i međunarodne saradnje Balkankulta sa partnerima iz inostranstva. Lista programa koji se nude stalno se proširuje novim sadržajima.

Ciljna grupa posetilaca programa su prvenstveno mlađa populacija, kreativni potencijal manjih gradova.

Ovaj projekat direktno podstiče razradu **novog modela kulture**. Taj novi model kulturne politike ogleda se, pre svega, u procesu decentralizacije produkcije i pristupačnosti kvalitetnih kulturnih sadržaja građanima manjim sredinama.

Troškove produkcije programa snose Balkankult fondacija i strani partneri: troškove autorskih prava, umnožavanje DVD, prevod i titlovanje, produkciju TV emisija, izradu fotografija i štampanje promotivnih materijala.

Učesnici

Partnerski odnosi uspostavljeni su sa domovima kulture i muzejima u malim sredinama, kao i sa lokalnom samoupravom.

Realizacija projekta započeta je tokom 2005. godine i pokazala je izuzetne rezultate. Interesovanje lokalnih zajednica za programe nadmašilo je sva očekivanja.

Uviđajući značaj projekta Ministarstvo kulture Srbije pomoglo je realizaciju ovog projekta tokom 2006. godine

Saradnja je od tada uspostavljena i nastaviće se sa institucijama kulture iz Požarevca, Sopot, Lazarevca, Čačka, Leskovca, Gornjeg Milanovca, Obrenovca, Novog Sada, Zrenjanina, Zaječara, Smedereva, Trstenika, Bačka Palanka, Užice, Niš, Gračanice, Zvečana, Sremske Mitrovice, Aranđelovca, Mladenovca i dr.

Realizacija projekta nastavljena je i tokom 2009. godine uključivanjem novih programa (Dani Irske kulture, Dani Japana, Norveški kratki i dokumentarni film i drugih programima), kao i proširivanjem liste gradova.

Institucije koje su do sada pomogle produkciju

Nordijski ministarski savet; Ambasade nordijskih država; Ambasada SAD; Ambasada Holandije; Ambasada Meksika; Filmkontakt Nord; Privredna komora islanda; Umetnički savet Iaponije; Asocijacija "Progeto musica"; Ministarstvo kulture Srbije, Ministarstvo inostranih poslova Srbije, Kompanija Actavis/Zdravlje, Kompanija AltecFermin.

Potreba

Da je bogat kulturni program izuzetno važan sadržaj života, posebno mlađih generacija, potvrdilo je i istraživanje koje je sprovedla asocijacija Građanska inicijativa u 17 manjih gradova Srbije. Rezultati tog istraživanja pokazuju da su mladi u lokalnim sredinama nezadovoljni uslovima u kojima žive i maštaju o odlasku.

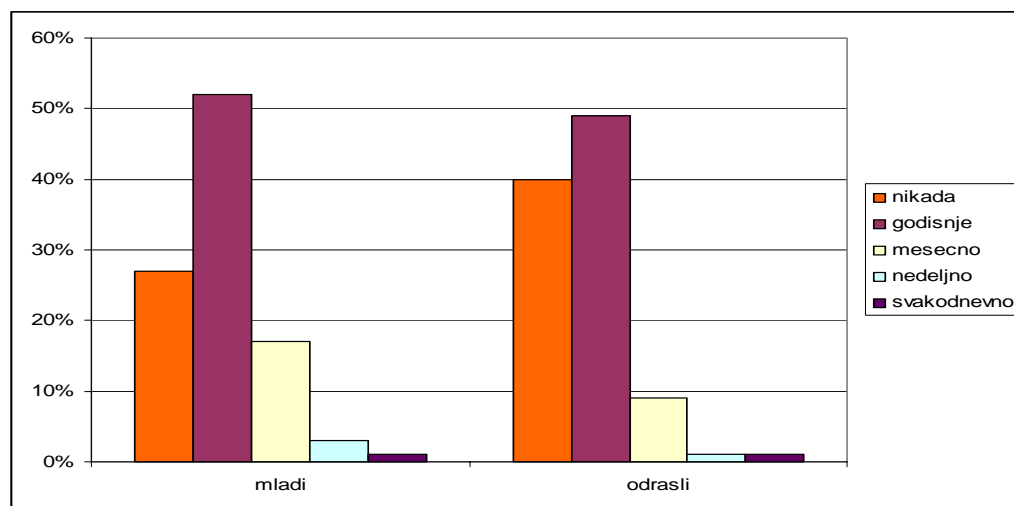
Ocena važnosti problema mladih u lokalnim sredinama

Problem	Aritmetička sredina
Nezaposlenost	4,72
Narkomanija	4,49
Nedostatak kulturnih dešavanja za mlade	4,31
Alkoholizam	4,30
Nedostatak podrške mladima od strane lokalne samouprave	4,24
Delikvencija i kriminal	4,20
Nemogućnost dodatnog obrazovanja	4,20
Malobrojne i/ili neadekvatne mogućnosti za zabavu	4,10
Siromašna ponuda sportskih i rekreativnih aktivnosti	3,80

Razlozi za odlazak iz svoje sredine, koje građani navode, ne razlikuju se mnogo između ispitanih gradova: nedostatak posla, loša finansijska situacija, nizak standard i nedostatak perspektive najvažniji su razlozi koje navode ispitanici svih uzrasta. U mlađoj populaciji značajni razlozi su i sledeći: nedostatak mesta za izlazak, slaba ponuda kulturnih i sportskih aktivnosti.

U tom kontekstu zanimljivi su podaci - koliko često ispitanici putuju do drugih, većih gradova da bi zadovoljili svoje potrebe.

Učestalost putovanja za druge gradove vezanih za kulturne manifestacije

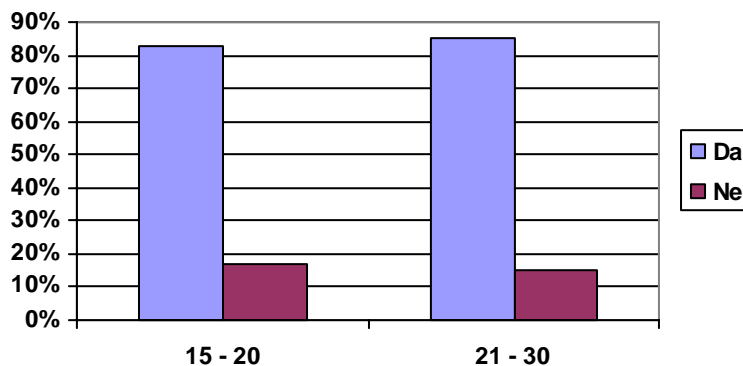
Sigurno da nedostatak novca i vremena utiču na to da su građani malih mesta upućeni na kulturne sadržaje sredina u kojima žive. Zato se promene moraju dogoditi u rezidencijalnim mestima.

Šta treba promeniti da bi većina mladih ostala i bila srećna

1.	Više mogućnosti za zaposlenje, nova radna mesta	59%
2.	Više kulturnih i sportskih sadržaja	32%
3.	Bolja ponuda mesta za izlazak	21%
4.	Veći standard, bolja ekonomska situacija	21%
5.	Otvaranje novih smerova, viših škola i fakulteta, bolje mogućnosti za nastavak školovanja	19%
6.	Kvalitetniji javni servisi, bolja infrastruktura, smanjenje zagađenosti, uređenje grada	15%
7.	Uključivanje mladih u rešavanje problema, aktivizam mladih i aktivnosti usmerene ka mladima	8%
8.	Promene u strukturama lokalne vlasti	7%

Tabela pokazuje da je zadovoljenje kulturnih potreba visoko na rang listi (na drugom i trećem mestu). To potvrđuje da mladi zahtevaju kreativnu atmosferu u kojoj žele da žive i rade. Međutim, u Srbiji se danas upravo događaju procesi centralizacije - koncentracija i zatvaranje kulturnih programa, posebno međunarodnih, u nekoliko velikih gradova. Direktna posledica kulturne dosade jeste želja mlađih generacija da napuste male sredine.

Spremnost za odlazak iz svoje sredine, prema starosnim kategorijama

Državna administracija bi trebalo da uzme u razmatranje ovakve rezultate koji su zabrinjavajući. U rešavanje problema mladih u lokalnoj sredini morala bi da se uključi Ministarstvo kulture, kao i privreda, odnosno socijalno odgovorne korporacije.